

V tistih mestih in krajih, kjer je pahišno kramarstvo prepovedano, se pa tudi s to pravico ne sme kramariti.

Blago, s katerim se kramari, mora iz domačih fabrik in pa štempljano biti; tudi mora imeti skazek štacunarja, od kteriga ga je kupil.

Po hišah kramariti se pa ne sme z materialno in špecarijsko robo, ne s pijačami, ne s cukram, čokolado in z nobeno sladkarijo, ne z mazili in z nobenim zdravilom ne za človeka ne za živino, z nobenimi strupenimi rečmi, ne z zlatnino ne s srebernino, ne s cerkveno opravo, z nobenim oróđjem, ne z bukvami, pesmami, kolendri, s podobšinami, ne z lotrijskimi srečkami (lozi) in z nobeno tako rečjó, ktera spada v samoprodajstvo cesarsko.

Pahišni kramar mora svojo spisano pravico vedno pri sebi imeti, kodar potuje, in v mestih in terjih gosposki podpisati dajati.

Pahišni kramar (hausirar) sme saboj le toliko blaga imeti, da ga more samotež nositi, ne da bi ga na vozu okoli vozil ali ga z živino tovoril. Le takim, ki že več let z gosposkinim privoljenjem na to vižo kramarijo, in so se vseskozi v vsim pošteno obnašali, so pa zavolj kakošne po zdravniku veljavno spričane bolehnosti tako onemogli, da niso v stanu, blaga sami nositi, sme njih gosposka pomagača dovoliti.

V nekterih krajih, kjer revšina prebivavcov to nanese, se sme čez to postavo dovoliti, da smejo tudi moški in ženske, ki še niso 30 let, vendar pa popolnoma 24 let stari, za celo cesarstvo pahišno kramarenje dovoliti. Taki so (razun nekterih spodnjegaustrijskih, českich, tiroljskih in slovaških) v naših krajih: Kočevarji, Poljanci in Ribničanje, ki smejo z ostrigami, laškim oljem, rožiči, pomerančami, lemonami, dateljni, smokvami (figami), kostanjem, rajžem in takim blagam kakor dozda po svetu kramariti, ako dovoljenje k temu zadobé.

Kdor ima že zdaj pravico pahišniga kramarstva, naj se mu še dovoli dokler čas pravice izteče; toda se mora v vsim ravnati, kakor ta nova postava zapové; po tem se morajo pa za pridobitev nove pravice oglasiti.

Kdor se zoper to postavo pregreši, bo kaznovan po odločenih pravilih; na priliko: kdor kramari z blagam vunanjih dežel ali z domačim naštemplanim, bo kaznovan po colnih postavah in zgubi pravico kramarstva; — kdor kramari z blagam, ki ni pripušeno za pahišno kramarstvo, se kaznuje še z 5 do 25 fl. in z zgubo prepovedaniga blaga; vdrugič zasačenimu se vzame za vselej ta pravica; — kdor svojo pravico kakimu družimu da, jo zgubi sam, — kdor svoje pravice po postavi podpisovati ne da ali kdor kje drugod kramari, se kaznuje pervikrat z 2 do 5 fl., vdrugič s 5 do 10 fl., tretjič se mu vzame pravica; — kdor kramari s pomagačem in nima pravice, tak plača 10 fl. kazni; — kdor kramari z vozom ali s tovarno živino, zapade kazni od 20 do 50 fl. V zastavo plačila kazni se obderži blago. — Pritožba zatoženemu je odperta na višji gosposko po colnih postavah.

Slovanski popotnik.

Spisuje Fr. Cegnar.

* V Celovcu se bo ravno začela tiskati knjiga: „Keršanski mladeneč ali prijazni vodnik proti obljubljeni deželi“.

* Da bode toliko zaželeni „občni deržavljanski zakonik“ v slovenskem jeziku natisnjen, gré naj večja hvala marljivemu prizadevanju gosp. Cigale-ta, kterega ni strašilo mučno pregledovanje, popravljanje in predstavlanje, da je delo doveršil, in da doveršeno po vikšem dovoljenju slav. ministerstva pride v natís. Bodimo Slo-

venci posebno veseli o tacih novicah, po kterih zvemo, da nam pridejo potrebne knjige na dan, kakoršnih še nimamo in kterih zares pogrešamo. To je prava množitev slovstva našega.

* Opravništvo carsko-ruske akademije v Moskvi, ki bode 1855 stoletnico obhajalo, pripravlja k tej slovesnosti življenopise vsih slavnih mož, ki so na tej akademii učili, in povabi vse pisatelje, da mu v ti namen pomoči ne odtegnejo.

* Slavni francoski slavist Robert Ciprian je dal v časopis „Deux mondes“ znamenit spis o literaturi čvetero slovanskih narečij.

* Te dni je bil v Pragi zvoljen nov odbor bravega akademiškega društva. Zvoljeni so bili gospodje: dr. Purkyně, šolski svetovavec Wenzig, dr. Grünwald, prof. Jungmann, Vaněk, Lešetický, Škarda, Gregor, Auštecky, Mikyška.

Posebnost letošnje zime.

Ker sklenemo z današnjim listom letošnji tečaj „Novic“, zapišemo va-nj rastljine, ki so cvele o mili letošnji zimi dosihmal, da se v spominu ohrani ta izverstnost prihodnjim časom! Da do božiča in o božiču snega ni, ni ravno nič posebnega, — da pa je zima tako gorka, da cvetó še poletne in jesenske cvetlice, in da že tudi spomladanske so se obudile v cvetje, — da rudeče jagode tu in tam popolnoma zorijo, da celo rež marsikod v cvetje sili in drevje mlado perjiče poganja, — to so posebnosti, ktere ohraniti moramo v spominu prihodnjim časom. Cvetlice pa sestavimo, kakor so nam jih v rastljinoslovji zvedeni možje naznanili v sledečem:

Iz Ljubljane 28. dec. Med prijetnimi hčerkami blage matere spomladi so nas razveselile dosihmal: trobentice ¹⁾, teloh ali kurice ²⁾, divji poper ³⁾, dišeče violice ⁴⁾, pljučno zeliše ⁵⁾, resica ⁶⁾ in več družih; — med poletnimi in jesenskimi: marjetice ⁷⁾, velike marjetice ⁸⁾, bradački ⁹⁾, usačna zelj ¹⁰⁾, rumeni ringelci ¹¹⁾, divji popelni ¹²⁾, štorčji gloj ¹³⁾, sivkasti petoperstnik ¹⁴⁾, kamnišice ¹⁵⁾, pokalčovje ¹⁶⁾, arman ¹⁷⁾, ranjel ¹⁸⁾, plavice ¹⁹⁾, ogeršica ²⁰⁾, rudeči kolenec ²¹⁾, torbice ²²⁾, regrat ²³⁾ in še več družih. A. Fleišman.

Iz Toplic na Dolenskim 19. dec. —f— Adventni čas nam h koncu gré, veseli Božič je pred durmi, in prijazno je gledati v rano jutro po hribih in dolinah brezštevilnih lučic, ki se dan za dnevom prot farnej cerkvi pomikajo, kamor pobožni ljud kupoma vré, deloma k zornicam deloma k spovednicam, si očistiti ranjeno vést in se lepo pripraviti za vredno praznovanje Zveličarjevega rojstva. Saj je pa tudi vreme za to, kakor nalašč. Nikomur ni treba prezebovati in mraza premirati, akoravno bi se po cele ure v božjej hiši pomudil. Tak voljne zime ne pomnimo. Snega še nismo vidili razun po daljnih snežnikih in na visocih kočevskih Gačah, ki se vselej perve pobelijo in poslednje sneženo odejo zgubé; pa tudi ondi komaj padel, že je zginil kakor kafa. Memo tega sim s. Lucije dan od nekega opravila domú gredé cvetlice tergal, od kakoršnih bi o sorej še sanjal ne bil. Bile so razun zimskih, ki nam jih mraz na oknja napiše, vsih letnih časov, spomladanske, poletne in jesenske. Naznanim jih, kolikor mi je mogoče bilo, jih v hitrici in brez pripravnih bukev spoznati in popisati. Bile so: marjetice ⁷⁾, torbice ²²⁾, trobentice ¹⁾, gluhe koprive ²⁴⁾, spomladanski petoperst-

¹⁾ Primula acaulis, ²⁾ helleborus niger, ³⁾ daphne mezereum, ⁴⁾ viola odorata, ⁵⁾ pulmonaria augustif., ⁶⁾ erica carnea, ⁷⁾ bellis perennis, ⁸⁾ diplopappus annuus, ⁹⁾ dianthus barbatus, ¹⁰⁾ mercurialis annua, ¹¹⁾ calendula off., ¹²⁾ malva sylv., ¹³⁾ erodium cicutarium, ¹⁴⁾ potentilla canesc., ¹⁵⁾ alyssum edentulum, ¹⁶⁾ lychnis dioica, ¹⁷⁾ achillea millef., ¹⁸⁾ anthyllis vulneraria, ¹⁹⁾ centaurea cyanus, ²⁰⁾ brassica campestris, ²¹⁾ sherardia arvens., ²²⁾ capsella bursa pastoris, ²³⁾ taraxacum off., ²⁴⁾ lamium

nik ²⁵⁾, jetičnik poljski ²⁶⁾, zlatice njivske in povodne ²⁷⁾, regrat navadni ²⁸⁾, regrat močirski ²⁹⁾, pasja violica ³⁰⁾, rudeče jagode ³¹⁾, garjev mleček ³²⁾, ramšelj navadni ³³⁾, bele kerstnice ³⁴⁾, senožeška detelja ³⁵⁾, zvončica šopirna ³⁶⁾, materni dušek ³⁷⁾, divje korenje ³⁸⁾, rudeče malince ³⁹⁾, gorčica njivska ⁴⁰⁾, grintov zelj ⁴¹⁾ itd. Lepa kopica jih je, kaj ne?

Iz Nemške vasi 19. dec. J. K. Ozimina je pri nas kaj lepa, ker imamo tako gorko in prijazno vreme, da je veselje. V Goricah je vse živo, kjer ljudje razne vinogradške dela opravljajo; živina zavoljo pičlo spravljene kerme še zdaj po travnikih in resnatih gričkah si živeža išče. Cvetice mnogega plemena cvetejo kakor spomladi; bezeg, kozja potica in več družih germov zeleni. Bog nam daj še tako gorko spomlad! Čeravno malo, smo vendar dobrega vina pridelali, ki se je že večidel v denar spravilo, ker je kupcov dovelj.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Černogore je prinesel Lloydov parobrod tole novico: Bitva od 12. na 13. dan t. m. med Podgorico in Žabljakom izzačetka ni bila srečna za Černogorce, ker je bilo Turških konjikov preveč; poslednjič pa so vendar Černogorci, ker so iz Piperij še več pripomoči dobili, popolnoma zmagali in Turke v beg zajahali, ki so Černogorcom ponudili preneh vojske. Med tem se Černogorci vedno terdneje v Žabljaku vstavljajo, so dobro prevideni z živežem ter se hočejo do zadnjega moža braniti. Dalje se zvé, da verh Omer-Pašatove armade je še 10.000 brambovcov in 6000 albanskih prostovoljcev pripravljenih(?), ki imajo Černogorce v sotišnjih napasti. — „Srbs. dnev.“ se iz Hercogovine piše, da je ondi vse polno turških poslancov, ki hujskajo ljudstvo zoper Černogoro, v kateri se bojo, če pred ne, na spomlad važne reči godile, ako knez Černogorski zvest ostane svojim namenom. Černogorci so vsi ene misli in ene želje, da bi njih knez terjal od Turčije nekdanje meje Černogorske dežele. Danilo se je vernul iz Žabljaka v Četinje.

Iz Celja 23. dec. Že davno ni bilo toliko ljudi u naše mesto privrelo, kakor danes. Prišli so gledat nekaj, česar tukej že blizo 30 let ni bilo viditi: vsmer titev grozovitega hudodelnika, ki je svojega očeta umoril in, na vislice obsojen, je šel svojo zadnjo pot.

Iz obsodbe, ki je bila u slovenskem in nemškem jeziku razglašena, povzamemo sledeče:

Lovrenc D. rojen leta 1829 pri Materi-Božji-Znežnici, srenje v Gorni-Veliki, keršanske vere, sin gruntnega posestnika Matija D. in Magdalene D. se je oženil v letu 1848 z Lizo vdovo N. in je priženil z njo kmetiško pozemljiše v srenji Šönwart na Pačenverhu Marburskega sodniškega okraja.

Njegova mati je umerla leta 1848 in njegov oče je živel od leta 1849 pri njem na Pačenverhu, potem ko je več dolgov, ki so na priženjenem zemljišču bili, skupej 400 gold. srb. poplačal, za kar je pri svojem sinu živež in staniše dobival.

Lovrenc D. je, kakor so priče svedočile, zanikerno živel, se je pregrešno z ženskim spolom pečal, se je rad po kerčmah klatil, in je poslednji čas delo in kmetijstvo v nemar pušal.

Akoravno je Lovrenc D. precej veliko kmetijo priženil, akoravno mu je oče 400 gold. srb. v gotovem denarju dal, živine in hišnega orodja nakupil in več majhnih dolgov, ki so še posebej 200 gold. srb. znesli,

purp. et maculatum, ²⁵⁾ potentilla verna, ²⁶⁾ veronica agrest., ²⁷⁾ ranunculus arv. et aquat., ²⁸⁾ leontodon palust., ²⁹⁾ viola canina, ³⁰⁾ fragaria vesca, ³¹⁾ euphorbia epith., ³²⁾ polygala vulg., ³³⁾ crysanthemum leuc., ³⁴⁾ trifolium prat., ³⁵⁾ campanula patula, ³⁶⁾ thymus serp., ³⁷⁾ daucus carota, ³⁸⁾ rubus caesius, ³⁹⁾ sinapis arv., ⁴⁰⁾ scabiosa sylv. et succisa.

za njega poplačal, je Lovrenc D. poslednji čas vendar le precej velike dolge naredil. Oče ga je zavolj tega večkrat okregal.

Zvečer 13. dan maja je oče svojega sina Lovrenca, ko je že v postelji ležal, sopet in scer poslednjikrat svaril in mu žugal, da hoče od njega proč iti, in denar, ki ga je za-nj plačal, od njega terjati.

Drugo jutro je našla znaha Liza D. starega očeta mertvega v njegovi kamri.

Sumljiv te hudobije je bil precej lastni sin; za to ga je sodnija zaperla. S prvega je tajil in je hotel druge ljudi te hudobije krive delati, poznej se je p vdal, da je svojega očeta po razbojniško umoril in sicer takole:

13. dan mesca maja zvečer, ko je že v postelji ležal, se je Lovrenc D. z očetom prepiral; oče je njega za 400 gold. srebra, ki mu jih je bil posodil, tirjal, in mu rekel, da hoče od njega proč iti. Zdaj sinu v glavo pride, da bi vender bolj za-nj bilo, ako bi se očeta znebiti mogel, ker bi mu po tem denarja plačati treba ne bilo. On vstane ob dveh po polnoči, obuže hlače, gré v vežo, vzame dervnico (skiro), ki je imela pol tretji čevlj dolgo toporišče, gré v nezaperto kamro, ker je oče ležal in terdo spal. Namenjen njega umoriti, vzdigne in oberne skiro in z ušesi svojega očeta dvakrat po glavi vdari, ki ni nobenega glasa od sebe dal. Da bi pa ljudi mislili, da je kdo drug očeta umoril, je po tem njegovo škrinjo zadel in jo je s skiro vred skoz spredne vrata k posekanemu orehu nesel, kjer se je zjutraj najšla.

Tam je škrinjino dno s skiro razbil, obleko in v cunjah zavit sreberni denari (skup 6 gold.) vzel; škrinjo je ležati pustil, obleko je na pašniku precej pri hlevu v jamo zakopal, denar je pa narpoprej v preši skril, poznej v kamri, kjer sta z ženo spala, nad posteljo med tram in dile vtaknil; skiro je bil en strelaj dalječ od tistega mesta, kjer se je razbita škrinja našla, zakopal.

Potem ko je škrinjo razbil in je obleko zakopal, je sopet skiro vzel, z njo nazaj v hišo šel in v očetovo kamro stopil. Ni bilo več očeta v postelji, ampak ležal je za mizo na klopi, kakor ga je poznej sodniška komisija našla. Misli si, da oče utegne še nekoliko živ biti, in vdari ga še dvakrat s skirinimi ušesi po glavi. Zdaj še le skiro iz hiše nese in se v posteljo vleže.

To kar je sam obstal, je vsim pozvedenim okoljstavam popolnoma prilično, in ker je tudi pozvedeno bilo, da tega umora noben drug dopernesti ni mogel, ker so se zjutraj oboje vrata od znotraj zaperte našle, ni bilo nobene dvombe več, da je sin Lovrenc svojega očeta umoril. Bil je tedaj z razsodkom c. k. deželne sodnije v Celji 17. septembra 1852 zavolj razbojniškega umora k smerti na vislicah obsojen.

Zoper taj razsodek je scer Lovrenc D. pristožbo zastran ničnosti vzdignil, ali nar vikša overžna sodnija je to pritožbo zaverгла, in Njih c. k. Veličanstvo, pre-svitli Cesar, so oblastnijam prepustili, z Lovrencom D., ki je zavolj razbojniškega umora k smerti obsojen, dalje po postavah ravnati, in po tem takem se je spoznana smertna kazen nad Lovrencom D. 23. decembra 1852 na vislicah spolnila.

Gospod opát so ga sami na njegovi zadnji poti spremili — vés skesan je za svojo pregreho smert storil.

Iz sv. Križa pri Kostanjevici 18. dec. C—č. Ljube Novice! od vsih krajev nam kaj noviga poveste, da človek saj kaj vé, kaj se po svetu godí; povejte še kaj od našiga. Ker vém, da so Vam šole zlo pri sercu, Vam povém, da visoko častiti g. kaplan Jožef Grad se sedaj ob nedeljah z otroci trudijo, katerih blizo 100 v šolo pride; vsakdanje šole pa v sv. Križu še vedno pogrešujemo. — Letina je bila pri nas srednja; tudi vina